

Motion till riksdagen 2024/25:3338

av **Ulrika Westerlund m.fl. (MP)**

med anledning av prop. 2024/25:93 Kamerabevakning i brottsbekämpning och annan offentlig verksamhet – utökade möjligheter och ett enklare förfarande

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en anmälningsskyldighet för de som bedriver kamerabevakning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en tidsbestämd utvärdering och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kamerabevakning är ett effektivt verktyg för att förebygga, förhindra och utreda brott. Den har i flera fall bidragit till att säkra viktig bevisning och lett till fällande domar. Samtidigt är det av största vikt att kamerabevakning används ansvarsfullt och med tydliga regler för att skydda den enskildes integritet. Övervakningen ska ha ett tydligt och motiverat syfte samt vara proportionerlig i förhållande till behovet.

Det finns betydande risker med att kamerabevakning upplevs som integritetskränkande. Människor kan känna sig övervakade och begränsade i sin vardag, särskilt på platser där det förväntas en högre grad av privatliv, såsom parker, sjukhus, skolområden och andra offentliga platser. Upplevelsen av att ständigt vara filmad kan påverka människors beteende och skapa en känsla av obehag eller oro över hur insamlad information används och lagras. Den mer generella känslan av ett övervakningssamhälle kan också minska människors förtroende för myndigheter och institutioner om kamerabevakningen uppfattas som alltför omfattande eller ingripande.

Kamerabevakning måste ses som en del av ett större trygghetsskapande arbete. För att bekämpa brott krävs mer än bara teknisk övervakning. Förebyggande insatser, såsom

att skapa ett mer jämlikt samhälle där alla barn ges samma möjligheter, samt riktade stödåtgärder för familjer i riskzon, är avgörande för långsiktiga resultat. Dessutom är det nödvändigt att stärka rättsväsendet och anställa fler poliser för att öka tryggheten på ett sätt som kompletterar kamerabevakningen.

Det krävs en noggrann balans mellan brottsbekämpning och skyddet av den personliga integriteten. En rättsligt förankrad och genomtänkt reglering är nödvändig för att kamerabevakning ska kunna användas på ett sätt som gynnar säkerheten utan att skapa ett samhällsklimat där människor känner sig ständigt övervakade.

Anmälningssplikt i stället för tillstånd

För att förbättra effektiviteten av kamerabevakning är det bra att tillståndsplikten slopas för kommuner och regioner, vilket kan minska byråkratin och påskynda brottsutredningar. Dagens tillståndsplikt är byråkratisk och fördröjer möjligheten att snabbt sätta upp kameror där de anses behövas. Samtidigt är det viktigt att alla som bedriver kamerabevakning fortsatt följer de krav som ställs i kamerabevakningslagen. Precis som propositionen lyfter fram så har Integritetsskyddsmyndigheten en roll som är central för att säkerställa att kamerabevakning sker på ett sätt som inte kränker den personliga integriteten. Regeringen måste säkerställa att myndigheten säkras tillräckliga resurser för att klara uppdraget att övervaka att de aktörer som genomför kamerabevakning följer kamerabevakningslagen och andra relevanta bestämmelser som skyddar individens integritet.

Som ytterligare en säkerhetsåtgärd föreslår Miljöpartiet att regeringen inför en anmälningsskyldighet för de som bedriver kamerabevakning. En sådan skyldighet skulle innebära att aktörer som vill bedriva kamerabevakning anmäler sin bevakning till en ansvarig myndighet, exempelvis Integritetsskyddsmyndigheten (IMY), i stället för att ansöka om tillstånd. Detta skulle ge en ökad transparens och möjlighet till tillsyn utan att skapa onödiga hinder för de som vill använda kamerabevakning för att öka tryggheten. Genom att kräva att kamerabevakningen anmäls och dokumenteras kan man fortfarande säkerställa att den sker i enlighet med lagar och etiska riktlinjer, samtidigt som processen blir smidigare och mer flexibel.

Det behövs en samlad översyn och utvärdering

Det är givetvis angeläget att brott kan förebyggas och klaras upp och att brottsbekämpande myndigheter har goda verktyg. Samtidigt är det också viktigt att enskildas personliga integritet värnas och att graden av integritetsintrång inte överskrider vad som är godtagbart i ett fritt och demokratiskt samhälle.

Under de senaste åren har det tillsatts och genomförts flera parallella lagstiftningsprojekt som handlat om att öka informationsflödet i olika avseenden. Förutom svårigheter att överblicka förslagens samlade konsekvenser för enskilda, innebär mängden förslag att Lagrådet och berörda remissinstanser inte hinner eller kan analysera förslagen på det sätt som krävs för en tillfredsställande beredning. Det riskerar att leda till sämre kvalitet på såväl synpunkterna som lagstiftningen.¹

¹ <https://www.regeringen.se/contentassets/6e178dea9d83400583e922240c7b828b/justitiekanslern.pdf>.

Mot denna bakgrund framstår det som nödvändigt att det görs en samlad översyn av hur de många och omfattande lagförslagen inom det brottsbekämpande området påverkar den personliga integriteten. Miljöpartiet uppmanar därför regeringen att återkomma med besked om hur och när en sådan översyn kommer att genomföras. Eftersom ett yrkande om en sådan samlad översyn ligger utanför ramen för det här ärendet kommer vi att återkomma till frågan i ett annat sammanhang.

Därutöver har regeringen under de senaste åren tillsatt en stor mängd utredningar och genomfört lagstiftning som påverkar både sekretess och personlig integritet. Det är framöver viktigt att inte driva fram nya förslag alltför snabbt, utan i stället ge tid för att noggrant granska och utvärdera de åtgärder som redan har eller ska genomföras. Därav bör proposition 2024/25:93 följas upp av en utvärdering som regeringen redan nu tidsbestämmer. En sådan uppföljning säkerställer att de nya reglerna får den avsedda effekten och att avvägningen mellan brottsbekämpning och personlig integritet sker på ett ansvarsfullt sätt.

Ulrika Westerlund (MP)

Jan Riise (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Mats Berglund (MP)